

ban és büzakenyérben fizetik ki nekik a vér- és napidíjat. Lassan mély hangon beszélt, szüneteket tartott, válogatta szavait, rakosgatta őket, miközben igyekezett tudása és nyelve tartalékából nem felhasználni egyetlen felesleges szót sem, igyekezett, hogy egyet se dobjon vagy törjön el, amikor hosszú, nyugodt mondatokba illeszti őket. Amikor elmondtam neki, hogy felesége — szürke bundában, miután újra férjhezment — egy bolti pulton ülő angramacskára hasonlított, kékes szeme mosolyra gyúlt, megpödrötte bajuszát, mintha akadályozná a nevetésben, aztán őszintén nevetni kezdett olyan kacajjal, amit semmi nem tudott legyőzni. Egy kedves szitkot mondott nekem és erőteljes kezével szilárdan magáhozölelt.

Ismét elindultunk -- ő megy, beszél, nevet, ahogyan ezt azok az emberek teszik, akik megtalálták a járásukat, beszédüket és kacajukat, hitüket és szívüket — önmagukat. Keze visz, mint a tavaszi szél, amikor hátunkat taszítja. Előttünk áll, vagy jön felénk a tó mentén két fenyőfa, az erdőtől elválva, mint két lány, aki sétálni megy. A tó mellett a fűbe esett fehér bársonyos fa fekszik, kezével a feje felett, s a keze esés közben eltört: a fehér ujjak szétszóródtak a réten. Ez a fa egykor a tó szélén állott; a tavaszról elragadtatva, a harmattól részegen, extázisban feje fölé emelte ágait Vihar keletkezett és a fa a tómenti fűbe zuhant s összetört az erőtől és az elragadtatástól. Így hajolt meg ez a karcsú fa a tó előtt: szépsége előtt egészen a földig, a víz kék tükréig hajtotta magát. Szerencsésen halt meg. Odaadott mindent, a fehér körméig, a szépségnek és a tónak, a fűeknek, az elragadtatásnak, a viharnak, az életnek!

Fordította GVOZDEN ANDRÁS

TALLÓZÁS

Irta: Lőrinc Péter

Valamikor a Hid ilyen rovatcím alatt szedte izekre, boncolta és bírálta el a fasiszta és fasisztabarát magyar sajtó cikkeit. A fasiszta magyar sajtó eltűnt a Vaidaságból és nem sokáig veri a nagy dobot verébfogás céljából a Zágrebi Magyar Újság sem. A sajtó eltűnt, de egyes szövegei még itt-ott visszacsengenek és kísértenek a múltból, mert — nem kitérülhetnek, de még egyelőre nem — kitérültem — bejörögöztek sokszor jóakaratu és becsületes magyarok agyába is, akiknek száján kibukkan néha a régen és sokszor hallott — olvasott szó, anélkül, hogy tudnák kiknek szava — betűje és mi értelemben tolakodik láthatlanul, elbírálatlanul ajkukra.

Vannak talán, akik úgy gondolják, nem kellene hírharangot verni hibájuknak. Ne bíráljuk, ne üssük, de inkább szeressük egymást mi, árva magyarok. Hallottam is ilyen hangú felszólalást a Front magyar igazgatójának összejövetelén egyik bánáti városban. Ne üssük egymást, inkább hársítsuk el együtt közösen a mások ütéseit. Talán vannak is hibáink, elég ha mások róják fel, mi magunk legyünk egymást szerető, féltő-védő családtagok.

Hol itt a tallózó, a gyomtáló gereblye? Ami igazán, ami egyedül védi meg a féltett gyenge családi vetést a gyomtól, ártól, kártevő hibától? Épen mert szeretjük egymást, épen mert szeretjük népünket, azért bírál-

jük és igenis mi magunk: nem várva be a más — a kívülről — jött — bíráló szavát! Ahogy az igaz anya, az igaz szülő és igaz szerető nevelő tanító nem mézi el a növendék gyerek hibáját, csínytevését, de megszólja míg ideje van a megszólásnak és míg a szomszédasszony nem hívta föl figyelmét a gyermeki kártevésre. Ugy mi is egymás között, állandó éberséggel, egymás ütőerén tartva figyelő, kenyérjő ujjunk, korholunk, felhívjuk a figyelmet, bírálunk, hogy ugyanazt a hibát újból el ne kövessük — önmagunk, népünk, hazánk kárára, fasiszták épülésére. Szóval ne azt mondjuk: ne üssük — szeressük egymást! hanem igenis azt: üssük, mert szeretjük egymást.

És mik leggyakoribb — fasiszta időkből rajtunk ragadt, akaratlan hibáink?! Mit kell kigyomlálnunk magunkból? Mely téren kell újjá teremtenünk, átnevelnünk jómagunk, népünk — hazánk javára, faszizmus kárára? Talán leginkább még mindig az egység — testvériség téren, népek nagy egybetarteltsége, összefogása, vállvetése terén. Talán még mindig nem hazafiak, népbarátok, de Hazaffyak, népek, népünk ellenségei vagyunk sokszor szóban, fellobbanó érzésben, anélkül, hogy erről tudnánk, vagy számot adnánk magunknak róla, — csak éppen a multak megrögződött beidegzettsége folytán. Az önbírálat a legerősebb fegyver önmagunk, népünk és hazánk újjáteremtésében. Ne hagyjuk ezt se szó nélkül. Ne üssük egymást, de tegyünk baráti szót, támogassuk egymást jótestvérként. Hogy nemcsak mi vétünk a testvériség ellen, de sokszor szláv részről is követnek el hibákat — mondjátok néhányan, mint azon az említett összejövetelen is egy felszólaló? Nem tagadom. Szláv testvéreink sem váltak egy nap alatt teljesen új emberré. De akarnak új emberré válni, akárcsak jómagunk is. És ha hibáznak — az ő dolguk, hogy az önbírálat fegyverével élve kigyomlálják a gyomot köreikből. A mi dolgunk viszont, hogy a magunk portáján nézzünk körül. Így tanultuk már gyerekkorunkban: Mindenki a maga háza előtt söpörjön.

Azon az összejövetelen mondta egy jóakarátú felszólaló visszakisértő honimádó népgyűlölet hangján: »Munkásnép jórészt a vajdasági magyar, földmunkás és kubikos, zsákoló, parti és gyári munkás asszonyban, férfiben. Nem volt ideje, anyagi lehetősége, joga, alkalma sem az önnevelésre. Most itt azt ideje a nagy kultúrmunkának, népnevelésnek. Fel kell emelnünk magunkhoz, értelmiségiekhez a munkásnépet, aki kell emelnünk a magyart a többi népek közül« . . . A felszólaló hamar belátta hibáját, mégis talán mások sem vetették ki agyukból az egykor »örökösnek« behelyezett rossz, elcsépelet és lejáratott hanglémezt. Mert nehéz addig önfejünkkel gondolkodnunk, amíg a lemez nyikorog benne a tompává kopott tü alatt.

Mert jól mondta a felszólaló, hogy itt az ideje, megítni az ideje és meg van a lehetősége is a művelődésnek, nevelésnek, kultúra teremtésnek magunk körül és önmagunkban. De rosszul mondta, elhibázta a szót, amikor úgy ejtette, hogy »közül«. Nem, »közül«, de »vele«, »együtt« a többi néppel kell és akarunk emelkedni műveltségben, jólétben, szabadságban, népi jogokban. Nem hasznunk, csak kárunk volna a kiemelkedésből. — ha körülöttünk mindenütt mocsár terjengne, hozzánk a dombra is felérne az árja és lerántana bennünket is hamarosan a mélybe a felszálló hűzős kipárolgás. Nem lehet szabad és művelt egy nép sem, amíg körötte raboskodnak az írástudatlanok. Együtt, egymást támogatva, egymástól tanulva emelkedünk és akarunk emelkedni fokról-fokra. Testvérkedjünk továbbra is műveltségben, szabadságban, népi jólétben, mert aki szerbkedik vagy magyarkodik — az saját népét is a mélybe rántja s csak a nemdolgozó részleteti kultúrában, a dolgozóknak: magyarnak és szerbnek egyként kárára.